Як друкуються "Українські Робітничі Вісти".

ЯК РЕДАҐУЮТЬ "УКР. РОБІТНИЧІ ВІСТИ".

Ми ніколи не писали про те, як друкується наша ґазета, чи вся наша преса. Аж цим разом рішили сказати про це дещо вкоротці, хоч воно дуже тяжко буде зрозуміти тому, який ніколи не бував в друкарнях і не бачив, як це робиться.

Робітництво та фермерство тих місцевостей, що їх відвідають радянські фільми, які виїхали вже в західню Канаду, матимуть нагоду побачити, як робиться наша ґазета. Наші орґанізації сфільмували Десятий З'їзд ТУРФДім, Пяту Конвенцію РЗТ, а при тій нагоді видавництво сфільмувало всю продукцію нашої преси. Фільма ця досить довга, бо разом з оглядинами приюту-сиротинця РЗТ має коло 1,700 фут в і демонструється повних 20 хвилин.

Але що не всі матимуть змогу побачити цю дуже цікаву й першу українсько-канадійську фільму, тому на цему місци пишемо, як робиться наша ґазета.

Починаємо з першої сторінки. Перша сторінка, як читач бачить, складається з самих навинок. Як же ці новинки з цілого світа злазяться на першу сторінку? Щоб їх зібрати на першу сторінку і відповідно впорядкувати, то очі одного з редакторів мусять полазити за ними по сторінках ріжних ґазет, головно ґазет анґлійських — як робітничих, так і буржуазних. Цілий світ є обмотаний телеґрафічними дротами, підводними каблями, а то просто воздух просікають радіо-хвилі, які приносять до ґазети найріжнороднійші вісти з цілого світа. Отак за цими новинками редактор нишпорить по ріжних ґазетах, перечитує їх, вибрані перекладає, скорочує, зясовуючи саму суть і вже готові, злагоджені подає до друкарні для набору.

Не думайте, що так легко назбирати сім колюмн новинок. Для цего приходиться кожного разу перечитати чотири рази по сім колюмн всякої всячини. І читати треба не тільки те, що написано, але й те, що не написано, що не договорено. Далі — треба розріжняти правдиву новиннку, від брехливої, бо буржуазні ґазети в цему не перебирають, головно коли мова йде про Радянський Союз та про революційні події. Треба також добре орієнтуватися у всіх світових подіях, знати ґеоґрафію, політичне положення держав, їхній устрій і т. ин. Отже в "Укр. Роб. Вістях" один спеціяльно пильнує першої сторінки. Він мусить не тільки підібрати новинки, але дати всім їм наголовки, понаписувати, а потім розпреділити, де кожна з них і в якому порядку має стояти в ґазеті так, щоб вона впадала читачеві в очі й була добра між ними форма й пропорція.

Редакційна сторінка.

Редакційна сторінка в кожній ґазеті, так би сказати, є зеркалом ґазетної душі. Першою статтею на редакційній сторінці є редакційна, головна, провідна. Редакційні статті, звичайно, пише сам редактор на тему дня. Найчастіше в них обговорюється й виясьнюється найголовніші світові події, або обговорюється орґанізаційні та инші важні справи. Редакційні статті надають тон цілій ґазеті. За редакційною — йдуть инші статті на ріжні важні теми, в яких обговорюється місцеві чи міжнародні події та справи. В "Укр. Роб. Вістях" їх складає — чи то сам пише, чи передруковує з инших ґазет чи отримує від кореспондентів з Европи чи Канади — один з редакторів, який спеціяльно завідує редакційною сторінкою.

Звичайно, коли ви читаєте статті редакційної сторінки, то часто бачите під ними ріжні підписи. Але не робить ріжниці хто їх написав, то поки вони підуть до друкарні для набору, всі вони мусять перейти через руки редактора. Він їх перечитує, виправляє, коли уважає за потрібне — скорочує й тільки тоді віддає до набору в друкарню.

В "У.Р.В." тойже самий редактор завідує й третьою сторінкою, а навіть четвертою. Дописами завідує третій редактор. Коли ви, наприклад, присилаєте допис до редакції, то він перш всего переходить через руки адміністратора. Адміністратор переглядає (не виправляє), але тільки дивиться, до котрого часопису чи журналу той допис написаний і чи нема в тій коверті яких справ до адміністрації. Отак переглянувши всю почту два рази на день, адміністратор посортує дописи й розносить їх до відповідних редакторів.

Редактор, що завідує дописами, перечитує їх, виправляє, або й переписує, а тоді дає до набору. Розуміється, не всі. Деякі дає туди, звідки їм нема вже вороття.

А тепер, товариші, така річ: у великих видавництвах редактор, написавши статтю, приготувавши матеріял, який до него належить і здавши його до набору, більше не сушить собі ним голови. Там вже є спеціяльні люди, які роблять коректу й пильнують, щоб все було зроблено як слід. А у нас ні. У нас, ввесь матеріял, який редактор чи то написав, чи переклав, чи тільки переглянув і здав до набору, вертає вже набраний і відбитий знову до редактора для коректи. Тут знову редактор перечитує його від дошки до дошки, виправляє помилки, що їх наробив лайнотайпщик, і виправлений матеріял знову дає до друкарні, понаписувавши наголовки та піднаголовки. Коли вже форми (сторінки) завязані, редактор ще раз перевіряє, чи помилки виправлені, чи все в порядку, на свому місци й тільки тоді, отримавши останнє "благословення" редактора, ґазета пускається в друк. Отже майже три рази увесь матеріял мусить бути перечитаний редактором, поки він дійде до читача. І проте попадаються помилки, чи переочування.

В "У.Р.В." працює три редактори. Ми це називаємо — редакційна колеґія, чи редакційний персонал: один пильнує першої сторінки, другий редакційної й пару инших сторінок, а третій дописів. Кожний за своє відповідає, однак за першу сторінку відповідає один товариш, а за решту сторінок відповідає другий. Між редакторами є тісна кооперація, так що один другого радиться, один другому звертає увагу, допомагає. Розуміється, наші редактори пильнують не тільки ґазети, але працюють у всіх орґанізаціях, секретарюють в ріжних центральних чи місцевих зарядах, бо вони є не тільки ґазетярами, але працівниками в орґанізації. Тому не вірте тим, що кажуть, неначе-б редактори робітничих ґазет є відтяті від робітничих мас. Неправда. Вони не тільки звязані з робітниками працею в орґанізаціях, але сотками листів та дописів, що вони прочитують від робітників місячно, як також самою ґазетою, якою вони говорять з тисячами читачів.

ЯК НАБИРАЮТЬСЯ І ВЯЖУТЬСЯ "УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ".

Щоб видати в світ ґазету, необхідно мати дві головні річи, тоб-то букви, які вкладається в форму і машину, що ті букви відтискає на папір. Букви є вилляті з мягкого металю і їх вкладається одну попри другу в рядочки, опісля в колюмни а відтак в форму, тоб-то вже на цілу сторону. Але тепер вкладання руками буквів заступила машина звана лінотип, що ми з анґлійського називаємо лайнотайп. При помочі цієї машини складати букви багато лекше і скорше. Складач не потребує шукати за буквою в скринці і нести кожну на місце, а прямо дістане кожну букву на місце торкнувши легко ґузик на машині так, як на машині до писання. При помочі такої машини щадиться час в слідуючих пунктах: замісць сягання рукою по букву він потребує лише торкнути пальцем, причім є більша продукція і замісць того часу, який тратиться на розбирання буквів і складання їх на місце, все те забирається загалом і скидається у скриньку, а відтак це саме уживається до відливання нових буквів. Букви відливаються не з поодинока, а цілими рядками, що також заощаджує багато часу і праці. Сама машина також досить цікава своєю будовою, але щоб її описати як слід забере багато часу. Я ограничуся на цім, поведу вас тою дорогою, яку переходять надіслані дописи з усяких станків праці.

Допис, що прийде до адміністрації, не гаючи часу спішить до редактора. Редактор читає його і поправляє. Дещо скреслить, а на те місце поставить инше слово, а деякі слова попереносить, розуміється, при помочі пера. Коли допис написаний так, що його тяжко виправити, бо й складачеві дуже тяжко бігати очима за виправленими словами й через те він наробить багато помилок, редактор такий допис переписує, щоб він був чистий. Такий допис йде до складача.

Оператор сидить біля машини і має перед собою розложені ґузики по яких торкає пальцями. Таких ґузиків є 6 рядів, в кожному ряді по 15, отже разом 90 ґузиків. Ті ґузики є поділені на три частині: в першій з лівого боку частині містяться значки з малими буквами, в середній ріжні знаки і числа, а в останній значки великих буків. Оператор повинен памятати, де котрий находиться. Звичайний добрий оператор повинен торкнути около 4 тисячі разів на годину, що зробить около 3 колюмни на 2 години. Попри це оператор мусить пильно уважати на хід машини. Очима читає, руками перебирає по ґузиках, а ухами слухає як йде машина. Мусить слухати, чи лінія, яку він набрав, пішла в своє місце, далі чи відливає, а вкінці, чи букви пішли на своє місце. Мусить слухати тому, бо як машина в котрім місці стане і затримається за довго, то може ушкодитися.

Металь, з якого відливаються оті рядки з буквами, топиться в баняку і розтоплений вже помпа натискає його в форму, де прийде лінія з буквами. Металь складається з около 75 процент олова, решта цина і хемікал званий антимонія. Гріється його до 550 степенів, так що є рідкий. Давніше, коли складали букви руками, вчені переконалися, що олово, яке береться в руки і пил, яким дихається, дуже шкідливо впливає на здоровля людини. Вони признали, що друкарі жиють найкоротше. А при лайнотайпі є ще додаток до того. Олово, яке топиться в баняку, помало, так сказати-б, випаровує. Той опар є в формі дрібненьких частинок, які підчас топлення повстають і зносяться у воздух. Оператор є перший, що це найгустіше мусить вдихати. Олова не можна вигнати з грудей медициною.

Колюмни маститься друкарським чорнилом, відбивається тимчасово і передається назад до редактора. Редактор перечитує, провірює і поправляє блуди, які робить складач. В редакції називають це коректою. По цім колюмна йде назад до складача. Там знову набирають виправлені редактором помилки і вкладають виправлені лінії на місце недобрих.

На столі, де вкладається колюмни до порядку так, як бачимо їх в ґазеті, лежать залізні рямці, форми. Весь набраний і скоректований матеріял редактор розпреділяє на сторінки, а ментрапаж вставляє їх у форми. Для "У.Р.В." таких формів є шість — на кожну сторінку форма. Зложений у форми матеріял міцно стискається, його відбивають ще раз на папір і редактор прочитує ще раз, щоб не було блудів після поправки. Так робиться з кожною формою на кожну сторону. Коли форми готові, їх дається на прес-машину.

Т. Л., лайнотайпщик.

ЯК "УКР. РОБІТНИЧІ ВІСТИ" ДРУКУЮТЬСЯ НА НОВІЙ МАШИНІ.

Наша нова пресмашина може друкувати ґазету від 2. до 8. сторін нараз. В отій машині є дві великі плиті, на які кладеться форми до друку. Одна плита є на долині в машині, а друга на горі в тім самім положенні. До кожної плити є циліндри, попід які закладається папір з рола.

В машині є 4 корита куди наливається чорну краску. Коло кожнього корита є 4 валки: один залізний, а три робурові. Оті валки автоматично мачаються у чорну краску й розсмаровують її по формах.

Коли форми готові до друку, їх кладеться в машину на плити. Кожня сторона ґазети має одну окрему форму, цебто рямці, в які вкладається всі значки, букви. Коли мається друкувати ґазету на 8 сторін, тоді 4 форми кладеться на горішню плиту, а 4 на долішню. Ті форми стискається ще раз ключами, щоб вони не вискочили з плити. Коли форми замкнені, тоді реґулюється чорну краску в коритах і там, де є кат, дається більше чорної краски. Після того пускається папір з рола, який автоматично пересовується попід перший долішний цилиндер, цилиндер отой притискає папір до формів і відбиває перший бік, 4 сторінки. Відтак йде папір попід горішний цилиндер і відбиває 4 сторони на другий бік. Тоді посувається на фолдер, який складає оту ґазету в четверо й викидає ґазету готову до експедиції, до висилки читачам.

Наша нова машина друкує й заразом складає коло 5,000 примірників на годину — не робить ріжниці, чи то на 4, 6, чи 8 сторін.

Н. Бідулька, пресмен.

ЯК РОБИТЬСЯ ЕКСПЕДИЦІЯ.

Експедитор, цеб-то робітник, що займається висилкою ґазети "У.Р.В." кожночасно мусить переглянути адресар всіх передплатників "У.Р.В." Він перевірює його, переконується, чи кожний передплатник на тому самому місці, чи він не змінив місця побуту й замешкання, а тим самим чи не змінилась його адреса.

А вже що-до зміни отих адресів то їм не має кінця. Робітники йдуть все за працею, шукають за нею, а за ними вслід йде їхня ґазета "У.Р.В." Вона теж мандрує. Найбільше мандрують з місця на місце іміґранти, а з ними разом мандрують і "Українські Робітничі Вісти". Щоб ці товариші, що шукають за роботою й міняють місце побуту, діставали нашу ґазету, вони пишуть до адміністрації "У.Р.В.", подають нову адресу, а в експедиції виймається стару, а на її місце вкладається нову адресу передплатника. Такі зміни бувають що дня і то досить численні.

Коли-ж вже складено новий адресар, його відбивається на довгій, жовтій, паперовій смузі, биндочці. На ній друкується адреси. Оту биндочку з видрукованими адресами звивається на ручну машинку, якою й наліплюється адреси на верха ґазети.

До тих місцевостей, де є кільканацять передплатників, завивається по кілька або по кільканацять чисел "У.Р.В." в один звиток, стемплі наліплюється на окладинку, а імена передплатників відбивається на ґазеті. А тоді вже на місці звиток отой розгортається й ґазету розносять до призначених баксів, а в більших містах передає листар до передплатників по хатах.

В тих місцях, де є один передплатник, ґазету "У.Р.В." завивається кожньому осібно.

Коли-ж в експедиції вже всі примірники "У.Р.В." готові до висилки, їх вкладається в спеціяльні поштові мішки, поділені по провінціях, ладується на трок і відвозиться на почту. Там віддають мішки до потягів і вони їдуть до своїх невідлучних товаришів-читачів.

І. Слободян, експедитор.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ

(Написав Л. Цукерман).

(Продовження.)

Система каналів обігу перебуває в руках монопольно-орґанізованої групи капіталу. Фармер не має куди вдатися, бо поза цією системою нема шляхів розподілу. Тому всі нарахування, що їх стяґають монополісти, можуть викликати незадоволення, але вони все-ж таки будуть виплачені, наскільки фармер не має інших шляхів збуту своєї продукції.

В період депресії аґенти розподілу перекладають можливі страти на фармерів. Проти фармера стоїть об'єднаний великий капітал, який "законно" грабує фармера, забираючи в нього не тільки заробіток поточного року, але й навіть його заощадження.

Сприятлива конюнктура підчас війни заохочувала фармера поширити засівну площу. Для цього потрібний був кредит, потрібні були машини, худоба, угноєння й робочі руки, тоді, як прибутковість, що невпинно зростала, підчас війни утворила спекуляцію землею. Фарми куповано і продавано і знову перекуповувано в надії на великі прибутки. Купівлю земель проваджено по такій набитій ціні, що коли почалась кріза, то ті, що купили землю, не бувши спроможні оплатити покладені на них зобов'язання, — збанкротували.

Усе поширення фермерського господарства підчас війни провадилося в надії на високі ціни. Вдарила кріза, ціни впали в 2 рази, зобов'язання-ж залишилися попередні, залізничі тарифи ще більш підвищилися, ринок Европи відчув нове скорочення, Федеральне Резервне Управління (Злучених Держав) підвищило процент урахування, скоротило приплив капіталу, особливо в сільсько-господарських районах, утруднивши маневрування розмірів.

Банки вимагали виплат , а промислові ціни не спадали. Фінансова політика американського президента Кулиджа дала банкам змогу здобути велитенські зиски, призвівши одночасно фармерів до банкроцтва.

Уряд великого капіталу провадив отверту клясову політику. Це виявилося не лише в банківській політиці та підтримці залізничої компанії, але й в податковім обкладанні. Прибутки фармера швидко підупадали, а податки зростали.

1921 року податки складали 17% річного прибутку.

Обеззброєний фармер був розбитий зорганізованим ворогом. Почалися банкроцтва.

У стейті Мічіґан, особливо вигідно розташованому в розумінні ринків збуту (він лежить біля міста Чікаґо на Великих озерах), в роки крізи рівно 10% усіх фармів були цілком покинуті власниками, на 17% господарство велося лише в частковому обсязі; із житлових будинків, що були на фармах всієї країни, в роки крізи стояли пусткою від 5 до 14%.

Великий капітал подає на конґрес свою програму послаблення сільсько-господарської крізи. Він годує фармерів непевними обіцянками й добрими батьківськими порадами. Гувер — тодішній міністер торговлі, а нині президент республіки — говорить про те, що треба скоротити сільсько-господарче виробництво, поліпшити інформацію й удосконалити орґанізацію. Він ані слова не сказав про те, щоб урятувати фармерське господарство, необхідне зниження залізничих тариф та контроль над аґентами розподілу фармерських продуктів. Він не мав змоги зробити цього, бо й сам репрезентував великий капітал.

Фармері перестали почувати себе незалежними людьми. Фармер відчув, гостро відчув, що його затягло в зубчасті колеса всього капіталістичного механізму. Фармер почав дивитися на великий капітал, як на свого клясового ворога, він шукає рятунку в колективному виступі. Він намагається утворити свою власну кооперацію, свою політичну орґанізацію. Він попадає на вудку тих політиканів, які гадають, що врятування фармера може бути досягнуте парляментською боротьбою з великим капіталом.

Зорґанізовується третя фармерська партія. Вона провадить боротьбу. Вона пропонує свої проєкти оздоровлення сільського господарства.

1921 року в обох палатах Злучених Держав ухвалюється т. зв. "Emergency Tariff Act", що передбачає накладання мита на довіз чужоземних сільсько-господарчих продуктів у розмірі 35 центів на бушель пшениці, 15 — на маїс, 25 — на картоплю й т. ін. Президент Вилсон наклав тоді своє вето на цей закон, покликаючися на те, що він фармерам все одно не допоможе. Він мав рацію наскільки фармері в основному були зацікавлені не в скороченні чужоземного довозу сільсько-господарчих продуктів, а в поширенні свого експорту та в утворенні на території Злучених Держав тих умов, за яких великий капітал не мав би змоги безсоромно обдирати фармера.

Останнім невдалим наслідком боротьби фармерів з промисловим капіталом був проєкт Мак Нері Хоґена, званий офіційно — контролем над зайвиною продукції. Економічна суть цього проєкту була в орґанізації фармера в кооперативи, або, шляхом використання тих кооперативних орґанізацій, що вже були, в зібранні з унутрішнього ринку й продажу закордон такої кількости основних сільсько-господарчих товарів, щоб ціна на ці товари підвищилася б до суми, рівної на світовому ринку, плюс—мито.

Кулидж наклав на фармерський закон вето, і фармері ще раз відчули, що парляментським шляхом не можна боротися з великим капіталом.

(Далі буде.)

ТОВАРИШІ РОБІТНИКИ! Відновляйте передплату на "Українські Робітничі Вісти"! Не забувайте також про пресовий фонд одинокої української робітничої ґазети!

НА СКЛАДІ РОБІТНИЧО-ФАРМЕРСЬКОЇ КНИГАРНІ

ви завжди дістанете найкращі і найновіші книжки: оповідання, повісти, романи, наукові, економічні, соціяльні і ин.

У НАС Є:

Багатий вибір театральних підручників для великих і малих драмгуртків;
Найновіші журнали з Радянської України;
Ріжні ноти для хорів і сольо-співів;
Ріжні музичні інструменти;
Перуки, мальовидла, все потрібне для драмгуртків;
Ґрамофонні рекорди й ґрамофони.

ЖАДАЙТЕ нашого катальоґа.

Разом з книгарнею міститься ІНФОРМАЦІЙНЕ І ФІНАНСОВЕ БЮРО, яке дає всякі поради, виконує ріжні припоручення, пересилає гроші до старого краю, вибірає афідейвіти, продає шифкарти.
Обслуга ТОЧНА Й ДЕШЕВА.
Можете самі переконатися.

Пишіть на адресу:

WORKERS AND FARMERS
BOOK STORE
або
INFORMATION & FINANCIAL BUREAU
550 Selkirk Ave., Winnipeg.